

Leszkay András bácsi Moha-meséje

A parádés cipő

Amint tudjátok, gyógynövénygyűjtéssel foglalkozom. Együtt jár ezzel a foglalkozással egy kis vándorélet is. Ha ugyanis otthontól, Törpeházától távolabb gyűjtögetek, megszálok a legközelebbi faluban valamelyik ismerős családnál, s onnan járogatok ki a falu környékére. Most szeptemberben is tanyát ütöttem egy dunamenti falucskában, régi ismerőseimmél. Reggelente nyakamba akasztom növénygyűjtő zsákomat, és felsétálok a közeli hegyoldalra. Ott még októberben is virít az úgynevezett „orvosi székfű”, a kámomilla.

Egy hétfői reggelen azonban, amikor éppen indulni akartam, és kiléptem szobámból a konyhába, a vendéglátó ház asszonya így szólt hozzám: „Legyen szíves, Moha bácsi, magyarázza meg ennek a gyereknek, hogy nem arra való a parádés cipő, hogy hétköznap elszaggassa az iskolában. Minden reggel nyaggat, hogy adjam ki az ünnepi cipőjét, abban akar iskolába menni. Ki hallott ilyet? Tessék szíves lenni megmagyarázni neki, hogy hétköznap nem kell parádézni!” A nyolc esztendő Jutka harisnyában ült egy széken, és duzzogva hallgatott. Láttam rajta, azt hiszi, én is ellenezni fogom a parádés cipőt. Azonban intettem édesanyjának, és ezt mondtam. „Ha ennyire szeretne Jutka a parádés cipőben menni, fontos oka lehet rá. Legyen szíves, Juliska asszony, engedje meg, hogy azt húzza föl!”

Megértette Jutka édesanyja, hogy forgatok valamit a fejemben, és már hozta is a cipőt: „No nesze... Ha Moha bácsi is pártolja, húzd fel, nem bánom. De ha összekarcolod, nem kapsz másikat!” Tréfálkoztam: „Ha összekarcolja, én leszek a felelős érte. Odaadom akkor Jutkának a csizmámat, én meg elhor-

dom a lakkcipőt. Úgyis egyforma nagy a lábunk... jobban mondva egyforma kicsi.” Jutka ragyogó arccal csatolgatta a parádés cipőt, én meg leakasztottam a nyakamból a növénygyűjtő zsákomat: „No Jutkám, hadd legyen részem neked is ebben a parádés iskolába menetelben. Nem szaladnak el ezek a székfűvek délutánig. Elmegyek veled magam is az iskolába. Úgyis megígértem a tanító bácsinak, hogy meglátogatom. Régi szokásom, hogyha megszálok valamelyik faluban, be-belátogatok az iskolába is, és hallgatom a tanítást, fölfrissítem emlékezetemben a Tisza mellékfolyóinak a nevét vagy a nyelvtani szabályokat.” Beültem hát Jutkáék iskolájában is az utolsó padba, s figyeltem minden szóra. Tréfából engem is feleltetett a tanító bácsi, s volt sok nevetés.

Hazafelé menet Jutka egyszerre csak így szólt hozzám: „Ugye meg tetszik kérni édesanyját, hogy holnap is ebben a cipőben jöhessek? Olyan jól éreztem magam benne!” Azonban aggodalmas arcot vágtam: „Megkérhetném éppen... de hát... jobb lenne, ha javítanánk előbb valamicskét ezen a cipőn. Mert bizony, ez a parádés cipő nem elég parádés.” Jutka nagy

szemeket meresztett, én meg folytattam: „Parádés cipőtől elvárja az ember, hogy parádésan is viselkedjék. Ez a cipő azonban azt cselekedte, hogy amikor felálltál felelni, megrúgta a szomszéd cipőjét. Így figyelmeztette, hogy súgjon neked. Ha hibátlanul parádés volna, akkor téged figyelmeztetett volna odahaza, hogy jól tanult meg a leckét. Mire aztán az se volt tőle valami parádés cselekedet, hogy szándékosan elbukatta Péceli Jancsit.” Jutka pirulva hallgatta a szavam. Úgy tettem, mintha azt hinném, hogy a cipő hibái miatt bánkódik, s imígyen vigasztaltam: „De mégse búsulj, Jutkám. Szerencsére elhoztam magammal a csizmám sámfáját. Az pedig olyan sámfa, hogy ha egy napig rajta hagyjuk a cipődet, megjavítja. Hibátlanul parádés-sá teszi. Meglátod: akkor fogod csak igazán jól érezni magad benne!” Jutka nem mert ellenkezni, s másnap, kedden hétköznap cipőjében ment az iskolába. A parádés cipő a szobámban állt sámfán, én meg egész nap orvosi székfűvet gyűjtöttem a hegyoldalon. Szerdán reggel kivittem a konyhába a cipőt, és így szóltam Jutkához: „Ma ismét ezt húzd fel, s megint veled maradok az iskolában. Tanuljatok egy kicsit veletek, s a cipődet is megfigyelem: eléggé parádés-e már.”

Délben azonban, hazafelé menet ismét elégedetlenül csóválgattam a fejem: „Ejnye-bejnye, csirke csípje..., még mindig nem elég parádés a cipőd. Amikor veszekedtél Rozikával, ez a cipő toporzékolat is. A számtanóra alatt pedig, amikor figyelés helyett levelet írtál Ilonkának, képes volt rá ez a cipő, hogy odarúgja a papírgombócot a pad alatt. Persze nem is érezhetted magad jól benne, mert hiszen a toporzékolás meg a levelezés

tanítás közben csöppet se parádés cselekedet. De ne búsulj most se, ráhúzzuk újból a sámfára, most már talán igazán parádés lesz.”

Két nap múlva, péntek reggel ismét kivittem a cipőt a konyhába: „No, húzd fel, aztán gyerünk, s lássuk, eléggé parádés-e már.” Azon a napon ebédre voltam hivatalos a tanító bácsiékhoz. Jutka tehát nélkülem indult hazafelé, de amikor egy jó óra múlva magam is hazamentem a növénygyűjtő zsákomért, csak akkor ért haza nagy szaladva Jutka is. Kiderült, hogy betért egy barátnőjéhez, és ugróiskolát játszottak az udvaron. Persze megint csóválnom kellett a fejem: „Ejnye-bejnye, csirke-csípje... hát még most sem igazán parádés ez a cipő? Reggel, amikor az iskolába vitt téged, s azt hitte, hogy nem látom, felásgodott egy idegen kerítés mellett, azt akarta, hogy bekukucskálj. Most meg ugróiskolát játszott, ahelyett hogy hazahozott volna időre. Hallhatta pedig elégszer, amikor figyelmeztetett édesanyád, hogy siess haza ta-

nítás után, ne késs el az ebéd-ről. Persze most se érezhetted jól magad benne, hiszen sem a bekíváncsiskodás, de az elkésés sem parádés cselekedet.” Megint felhúztam a sámfára Jutka cipőjét, de másnap, szombaton, noha a hétköznapi cipőjében jött, ismét elmentem vele az iskolába. Jutka azonban megelégtelte már, hogy csak minden második napon viselhesse a parádés cipőt, no meg a tanításon is kezdte megérteni, ezen a napon kifogástalanul viselkedett. Figyeltem erősen, de semmi hiba se történt, s ötöst kapott két feleletére is. De kerekedett is széles jókedve, s kérdezte tőlem hazafelé menet: „Ugye, ma parádésan viselkedtem?” Vállat vontam: „Nincs velem mit dicsekedned... Könnyű annak parádésan viselkedni, aki parádés cipőt visel.” Jutka rám bámult: „De Moha bácsi! Hiszen hétköznapi cipő van rajtam!” Úgy tettem, mintha nem hinném: „Ez lehetetlen. Hétköznapi cipőben nem érezhetnéd magad ilyen jól.”

Jutka nevetett: „Mégis úgy van! A parádés cipőm Moha bácsinál van a sámfán.” „Igaz biz’ a! Dehát akkor... Te Jutka..., akkor talán... nem is a cipőtől függ a parádés viselkedés. Akkor talán... hétköznapi cipőben is jól érezheti magát az ember... Ejnye, be furcsa!” Úgy tettem, mint aki rettentően csodálkozik. Jutka meg egyre jobban nevetett.

Hétfőn reggel ismét együtt jöttünk el hazulról. Jutka a hétköznapi cipőjét viselte, magatartása mégis ünnepi volt. Látszott rajta, hogy jól érzi magát, hiszen hibátlanul tudta a leckéjét, és az volt a szándéka, hogy viselkedése is hibátlan legyen. Megkérdeztem tőle: „Mondd csak, Jutkám... ha majd hazamegyek Törpeházára, itt hagyjam-e néked a sámfám?” Nevetett: „Ne hagyja itt, Moha bácsi! Szüksége lehet rá más faluban is. Tanítsa meg vele más gyerekeknek is, amire engem megtanított!”

Mosolyogva kezet fogtunk, s Jutka továbbment az iskolába. Én meg fölsétáltam a hegyoldalra székfüvet gyűjteni.

A zöld globalizáció látomása

A szén, az olaj és az atom ellenhatalma

Egy valami teljesen világos: Ha az iparosodott Észak gazdálkodása kiterjedne a Föld minden sarkára, a Föld hosszú távon nem bírná ki. „Jelenleg 500 millió személygépkocsink és 6 milliárd emberünk van. Ha az egész világgon annyi autót tartanának, mint nálunk, németeknél, néhány perc alatt halottak lennének”, mondta Brazília egykori környezetvédelmi minisztere, José Lutzenberger, és ezzel indokolta globalizáció-ellenes elkötelezettségét.

Marad a kérdés: *Van-e alternatívája a világ jelenleg lezajló globalizálódásának? A válasz: Igen, nevezetesen egy másik, mégpedig zöld globalizáció.* Képzeljük el csak a Fülöp-szigeteket! Az iparosodott Észak – szén- és atomerőművekre épülő – áramellátása ebben az országban nem lehetséges, mivel a 7000 sziget miatt túlságosan költséges lenne a hozzá szükséges infrastruktúra. Ha azonban a 7000 sziget mindegyikén napkollektorokkal, biogáz-üzemekkel és szélerőművekkel állítanák elő az áramot, akkor biztosítva lenne az egész Fülöp-szigeteki lakosság önálló, decentralizált energiaellátása, ráadásul az üvegházhatás említésre méltó növelése nélkül.

Míndez túlságosan drága egy fejlődő ország számára, mondják majd a kritikusok. A szénből, gázból és olajból nyert áram biztosan olcsóbb, mint a napenergiából nyert – mindazonáltal csak akkor, ha a környezetet és a jövő generációit terhelő költségeket nem számoljuk bele. *Csakhoggy éppen ez a jövő döntő kérdése: Kevesek maximális nyereségének rövid távú szenvedélye hordozza-e a globalizációt, avagy minden ember valódi nyereségének hosszú távú keresése?*

Ha tekintetbe vesszük a nemzetekfeletti konszernnek, mindenekelőtt az energiakonzszernnek hatalmát, akkor úgy tűnik, a válasz adott: A maximális nyereség szenvedélye fog győzni. Másrészt azonban az ellenhatalom sem alszik. A megújítható energia globálisan működő szövetségei például éppen mostanában alapították meg a *Megújítható Energiák Világtanácsát*. Elnökségében ott vannak a Harmadik világ és az ipari államok szakértői egyaránt, például a német *Eurosolar* elnöke. Ennek a nem-kormányzati szervekből álló hálózatnak az a rendeltetése, hogy ellenpólusa legyen a már létező *Világ-energiatanácsnak*, amelyet a hagyományos energiagazdaság támogat, és amely a szénért, az olajért és az atomért harcol. *Megújítható Energiák Világtanácsának* létrehozása az első lépés azon a hosszú úton, amelyre a globalizáció kritikusainak rá kell lépniük: *arra az útra, amely az ellenhatalomnak való ellenállástól, az uralkodó fejlődés kritikájától az ellenmodellek kifejlesztéséhez vezet.* A környezetet elpusztító globális iparosítás alternatívája a zöld globalizáció.

Wolfgang Kessler